

Selvitys vaikuttamistoimielimistä

- Lähetettiin 6.5.2022 kysely 11 suurimpaan kaupunkiin (pl. Pori)
 - Kyselyssä kysyttiin:
 - Onko teillä toimielinten kokouksissa vaikuttamistoimielinten edustaja mukana?
 - Onko vaikuttamistoimielimille annettu aloiteoikeus, jonka perusteella aloitteet käsitellään kuten valtuustoaloitteet?
 - Mitä muita keinoja teillä on käytössä, jolla vaikuttamistoimielinten vaikuttamismahdollisuudet turvataan?
 - Vastausaika päättyi 13.5.2022.
 - Vastaukset saatiin seitsemästä kaupungista.

Onko teillä toimielinten kokouksissa vaikuttamistoimielinten edustaja mukana?

- **Espoo:** Nuorisovaltuuston edustaja on toimielinten kokouksissa, koska heillä ei ole mahdollisuutta asettua vaaleissa ehdolle. Muilla ei ole. Kaupunginhallituksella ja eräillä lautakunnilla on edustajansa vammaisneuvostossa sekä kaupunginhallituksella vanhusneuvostossa.
- **Vantaa:** Meillä nuorisovaltuuston edustajat ovat mukana jokaisessa toimielimessä, mutta muista vaikuttamistoimielimistä ei ole edustajia. Tässä on varmasti taustana valintaperiaatteet, eli meillä muut vaikuttamistoimielimet valitaan kaupunginhallituksessa poliittisin perustein ja nuorisovaltuusto vaaleilla.
- **Tampere:**
 - Hallintosäännön 14 §:n mukaan kaupungissa on nuorisovaltuusto, jonka kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä päättää kaupunginhallitus.
 - Hallintosäännön 97 §:n perusteella nuorisovaltuusto voi nimetä valtuuston kokoukseen edustajansa (kaksi), jolla on läsnäolo- ja puheoikeus lukuun ottamatta valtuuston suljettuja kokouksia.
 - Kaupunginhallitus on 23.8.2021 § 376 päättänyt, että nuorisovaltuuston kahdelle edustajalle myönnetään läsnäolo- ja puheoikeus sosiaali- ja terveyslautakunnan, sivistys- ja kulttuurilautakunnan, elinvoima- ja osaamislautakunnan, asunto- ja kiinteistölautakunnan, yhdyskuntalautakunnan ja Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan kokouksissa toimikaudella 2021 - 2023. Lisäksi kokeillaan nuorisovaltuuston edustajan puhe- ja läsnäolo-oikeutta erikseen nimettävissä kaupunginhallituksen kehittämiskokouksissa 2021- 2023.
 - Nuorisovaltuusto on kuntalain 26 §:n tarkoittama vaikuttamistoimielin, jonka valinnassa ei sovelleta tasa-arvolakia.
 - Muilla vaikuttamistoimielimillä ei ole edustajaa toimielinten kokouksissa.
- **Turku:** Turussa Nuorisovaltuuston edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginvaltuuston kokouksessa suoraan hallintosäännön nojalla. Lautakunnat puolestaan ovat antaneet päätöksillään nuorisovaltuuston edustajille läsnäolo- ja puheoikeuden lautakuntien kokouksissa. Kaupunginhallituksessa nuorisovaltuustolla ei edustusta ole. Muilla vaikuttajaryhmillä ei vastaavaa oikeutta ole.
- **Jyväskylä:**

- Neuvostojen kokoonpanoissa on kattava edustus eri toimielinten henkilöitä, joten toimielinten kokouksissa neuvostojen edustajia ei ole ollut.
- Nuorisovaltuuston edustaja on ollut joiltain osin toimielinten kokouksissa.
- Nuorisovaltuuston nimeämällä edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kaupunkirakennelautakunnan, kulttuuri- ja liikuntalautakunnan, sivistyslautakunnan ja sosiaali- ja terveyslautakunnan kokouksissa lautakunnan päättämässä laajuudessa. Edustajan tulee olla 15 vuotta täyttänyt henkilö ja hänen kotikuntansa tulee olla Jyväskylä. Läsnäolo-oikeutta ei kuitenkaan voida antaa silloin, kun käsiteltäviin asioihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja.
- Lisäksi nuorisovaltuuston edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus valtuuston kokouksissa.
- **Lahti:** Lahdessa nuorisovaltuuston nimeämällä jäsenellä on puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa ja lautakunnissa. Lautakunnissa nuorisovaltuuston edustus on ollut pidempään, valtuustossa n. 3 vuoden ajan. Vanhus- ja vammaisneuvoston plo:sta on tehty valtuustoaloite v. 2020 mutta valtuusto ei nähnyt tälle perusteita.
- **Kouvola:** hallintosäännön määräysten mukaisesti nuorisovaltuustolla on 2 edustajaa valtuustossa. Muilla vaikuttamistoimielimillä ei ole hallintosäännön määräyksiin perustuvaa läsnäolo- ja puheoikeutta toimielimen kokouksessa. Hallintosäännön mukaan muut toimielimet päättävät itse siitä, keille myöntävät läsnäolo- ja puheoikeuden kokouksissaan. Käytännössä kaikissa lautakunnissa ja lupajaostossa on nuorisovaltuuston edustaja. Vanhus- tai vammaisneuvostolla ei ole edustajia kaupungin toimielimissä.

Onko vaikuttamistoimielimille annettu aloiteoikeus, jonka perusteella aloitteet käsitellään kuten valtuustoaloitteet?

- **Espoo:** Vaikuttamistoimielimet voivat tehdä aloitteita, mutta niitä ei käsitellä samaan tapaan kuin valtuustoaloitteita. Nuorisovaltuuston hyväksytyt aloitteet viedään kaupungin kirjaamon kautta lautakuntien käsittelyyn ja yhteenvedo edellisen vuoden aloitteista ja kannanotoista saatetaan valtuustolle tiedoksi vuosittain tammikuun loppuun mennessä.
- **Vantaa:** Viimeksi vaikuttamistoimielinten sääntöjä päivitettäessä edellisten kuntavaalien jälkeen kaikille vaikuttamistoimielimille mahdollistettiin tehdä aloitteita kaupunginhallitukselle.
- **Tampere:**
 - 144 § Aloiteoikeus: Kaupungin asukkaalla, nuorisovaltuustolla sekä kaupungissa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä on oikeus tehdä aloitteita kaupungin toimintaa koskevissa asioissa. Palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita palveluaan koskevassa asiassa. Aloite tulee tehdä kirjallisesti tai sähköisellä asiakirjalla. Aloitteesta tulee käydä ilmi, mitä asia koskee, sekä aloitteen tekijän nimi, kotikunta ja yhteystiedot.
 - Nuorisovaltuuston aloitteet tulee käsitellä samassa järjestyksessä kuin valtuutettujen jättämät valtuustoaloitteet ja ne tulee aina käsitellä asiasta toimivaltaisessa toimielimessä. Käytännössä nuorisovaltuuston edustajat jättävät aloitteen valtuuston kokouksessa, minkä jälkeen aloitteeseen vastaaminen lähtee valmisteluun, jonka jälkeen aloitteeseen annettu vastaus viedään tiedoksi valtuuston esityslistalle.
 - Muilla vaikuttamistoimielimillä ei ole erityismääräyksiä. Kaikki vaikuttamistoimielimiltä tulevat aloitteet ovat kuitenkin kuntalaisaloitteita.
 - Vuonna 2022 hallintosäännön päivitystyössä on todettu, että valtuustossa hallintosääntöä hyväksyttäessä lisätty ”Nuorisovaltuuston aloitteet tulee käsitellä samassa järjestyksessä kuin valtuutettujen jättämät valtuustoaloitteet ja ne tulee aina käsitellä asiasta toimivaltaisessa toimielimessä.” on sanamuodoltaan epäselvä, koska nuorisovaltuuston

aloite voi kuulua myös viranhaltijan toimivaltaan. Ehdotus on, että 145 § 5 momentista poistetaan: ”ja ne tulee aina käsitellä asiasta toimivaltaisessa toimielimessä.”

- **Turku:** Vaikuttajaryhmän sihteeri lähettää aloitteet ja esitykset asianmukaiseen toimielimeen, joka päättää, ottaako se aloitteen valmisteltavaksi ja päätöksentekoon vai merkitseekö se aloitteen tai esityksen tiedoksi. Toimielin vastaa vaikuttajaryhmälle.
- **Jyväskylä:** Neuvostojen ja nuorisovaltuuston toimintasäännöissä on maininta siitä, että heidän tehtäviin kuuluu mm. aloitteiden tekeminen mutta aloitteiden käsittelystä ei ole erikseen mainintaa. Toki aloite käsitellään hallintosäännön mukaisesti siinä toimielimessä, joka on ko. asiassa toimivaltainen.
- **Lahti:** Vaikuttamistoimielimillä ei ole erillistä aloiteoikeutta. Nuva tekee joka toinen vuosi ns. kärkihankelistan (liitteenä) johon kerätään vastaukset toimenpiteistä ja esitellään kaupunginhallitukselle.
- **Kouvola:** Vain valtuustoon nuorisovaltuuston edustajiksi nimetyillä kahdella nuvan edustajalla on aloiteoikeus. Aloiteoikeutta koskevat määräykset ovat HS:ssä.

Mitä muita keinoja teillä on käytössä, jolla vaikuttamistoimielinten vaikuttamismahdollisuudet turvataan?

- **Espoo:** Vaikuttamistoimielimiltä pyydetään lausuntoja valmisteltavista asioista ja ne voivat antaa lausuntonsa myös oma-aloitteisesti.
- **Vantaa:** Kaupunginhallitus on nimennyt edustajansa kaikkiin vaikuttamistoimielimiin.
- **Tampere:**
 - Tampereen kaupungilla on meneillään vaikuttamistoimielinten toimintaohjeiden uudistus, jotta toiminta on paremmin hahmotettavissa. Periaatteellisia keskusteluja on käyty edustajan kotikunnasta ja nuorisovaltuuston ikärajasta.
 - Vaikuttamistoimielimissä on myös poliittisesti nimettyjä edustajia, jotta tieto kulkee valtuustoon asti.
 - Nuorisovaltuutetuilla on omat lautakuntakummit, joiden kanssa nuorisovaltuutetun on mahdollista käydä asioita läpi.
- **Turku:** Vaikuttajaryhmät voivat järjestää avoimia tilaisuuksia ja seminaareja ajankohtaisista aiheista ja kutsua kokouksiinsa eri alojen asiantuntijoita.
- **Jyväskylä:** Säännöllinen vuoropuhelu ja yhteiset tapaamiset esimerkiksi kaupunginhallituksen ja vaikuttamistoimielinten kanssa kuuluvat normaaliin toimintaan.
- **Lahti:** Muita erityisiä keinoja ei ole käytössä ko. toimielimille, kh:n ja neuvostojen yhteistapaamiset joka toinen vuosi tulee mieleen.
- **Kouvola:** yhteistyö- ja neuvottelutilaisuuksien järjestäminen järjestöjen kanssa.